LIETUVOS BANKO TEISĖS IR LICENCIJAVIMO DEPARTAMENTO DIREKTORIUS

SPRENDIMAS DĖL X. X. IR AAS „BTA BALTIC INSURANCE COMPANY“ GINČO NAGRINĖJIMO

2025-05-30 Nr. 429-107
Vilnius

Lietuvos bankas gavo X. X. (toliau – pareiškėjas) kreipimąsi, kuriuo prašoma išnagrinėti tarp pareiškėjo ir AAS „BTA Baltic Insurance Company“, veikiančios Lietuvoje per įsteigtą filialą, (toliau – draudikas) kilusį ginčą.

N u s t a t y t a:

2025 m. sausio 29 d. nutiko eismo įvykis, per kurį buvo apgadintas pareiškėjo automobilis *BMW X3 M40I* (valst. Nr. *(duomenys neskelbtini)*). Už eismo įvykį atsakingo kito automobilio vairuotojo atsakomybę transporto priemonių valdytojų civilinės atsakomybės privalomuoju draudimu apdraudęs draudikas buvo informuotas apie įvykį ir Lietuvos Respublikos transporto priemonių valdytojų civilinės atsakomybės privalomojo draudimo įstatymu (toliau – TPVCAPDĮ) nustatyta tvarka pradėjo žalos administravimą.

Žalos administravimo metu pareiškėjas išreiškė pageidavimą draudimo išmoką gauti pinigais ir savo iniciatyva transportavo automobilį į UAB „KRASTA AUTO“ remonto dirbtuves, jose automobilis buvo apžiūrėtas, parengta jo remonto sąmata. 2025 m. vasario 4 d. remonto bendrovė per „Audatex“ platformą draudikui pateikė per apžiūrą padarytas apgadinimų nuotraukas, kitus dokumentus ir 12 755,82 Eur (be PVM) dydžio sąmatą derinimui.

Atsižvelgdamas į tai, kad pareiškėjas neturėjo ketinimų remontuoti automobilio remonto bendrovės dirbtuvėse, draudikas informavo UAB „KRASTA AUTO“, kad remonto sąmata nebus derinama. 2025 m. vasario 8 d. pats draudikas parengė žalos sąmatą, joje, pritaikius išskaitas už naudotų ir anksčiau apgadintų bei remontuotų dalių keitimą naujomis, nustatyta, kad patirti nuostoliai (būtinosios remonto išlaidos) siekia 7 749,32 Eur.

2025 m. vasario 11 d. draudikas informavo pareiškėją apie parengtą sąmatą ir nurodė lauksiantis jo sprendimo, o jeigu kiltų klausimų, tai pareiškėjas gali susisiekti su draudiku. Pareiškėjas savo ruožtu paaiškino su draudiko skaičiavimais nesutinkąs ir išreiškė lūkestį gauti 13 702,25 Eur draudimo išmoką. Pareiškėjas taip pat atkreipė dėmesį į tai, kad UAB „KRASTA AUTO“ sąmatoje dalių kainos įvertintos pritaikius 15 proc. nuolaidą, nors ji yra taikoma tik draudikui.

2025 m. vasario 17 d. atsakyme į pareiškėjo el. laišką draudikas nurodė, kad automobilis nėra remontuojamas, todėl draudiko sąmata sudaryta remiantis vidutiniais įkainiais, o dalių kainos – kito dalių tiekėjo (UAB „Smartlinė“) kainomis. Taip pat draudikas paaiškino, kad jo sąmatoje jokios nuolaidos nėra numatytos. Atsakyme draudikas teigė, kad jeigu bus atliekamas faktinis automobilio remontas, tai bus išmokėta draudimo išmoka, padengianti būtinąsias remonto išlaidas su PVM. Anot draudiko, remiantis teisės aktais, buvo apskaičiuotos būtinosios remonto išlaidos, o didesnis darbų įkainis ir didesnės dalių kainos prie jų nepriskirtini. Draudikas kartu pasiūlė pareiškėjui remontuoti automobilį remonto dirbtuvėse ir paaiškino, kad jis gali rinktis kitas, ne tik gamintojo autorizuoto atstovo remonto dirbtuves ir prieš remontą pateikti derinti remonto sąmatą.

Pareiškėjas su draudiko atsakymu nesutiko, suabejojo draudiko parinkto dalių pardavėjo teikiamų dalių kokybe ir originalumu ir nurodė manąs, kad draudikas galimai ieško pigiausių alternatyvų, taip siekdamas sutaupyti. Pareiškėjas prašė draudiko vadovautis ne savo subjektyvia nuomone, o oficialaus atstovo sąmata ir paaiškino galintis sutikti tik su UAB „KRASTA AUTO“ nurodytomis dalių kainomis, atėmus 3,7 proc. nusidėvėjimą, kitokio kompromiso galimybės nurodė nematąs.

2025 m. vasario 18 d. atsakyme į pareiškėjo el. laišką draudikas nurodė, kad gamintojo atstovas nėra vienintelis dalių tiekėjas, jų yra ir daugiau, o kito tiekėjo dalys yra tokios pačios ir vienodos kokybės kaip ir teikiamos gamintojo atstovo. Atsakyme taip pat paaiškinta, kad iš remonto dirbtuvių pateiktos informacijos ir nuotraukų nustatyta, kad jau anksčiau buvo remontuotos automobilio apatinės grotelės, apatinės žaliuzės ir žibintas, todėl, šias dalis keičiant naujomis, pagerinama automobilio dalių būklė (pakeista dalis nebeturi defektų). Draudikas teigė, kad žalos dydis, atsižvelgiant į nustatytus defektus, nesikeičia, o jeigu remontuojant automobilį būtų pastebėti papildomi defektai, tai pareiškėjas turėtų informuoti draudiką ir jis perskaičiuos žalą.

Draudikui atsisakius keisti priimtą sprendimą ir vadovautis UAB „KRASTA AUTO" sąmatoje nurodytais darbų ir dalių įkainiais, pareiškėjas kreipėsi į Lietuvos banką, prašydamas išnagrinėti tarp jo ir draudiko kilusį ginčą. Pareiškėjas nurodė niekaip negalįs susitarti su draudiku dėl išmokos, nes atrodo, jog draudikas bando pareiškėją apgauti, bei prašė, kad draudikas išmokėtų pagal UAB „KRASTA AUTO" sąmatą apskaičiuotą draudimo išmoką.

Atsiliepime į pareiškėjo kreipimąsi draudikas laikėsi pozicijos, kad draudimo išmoka buvo apskaičiuota teisės aktuose nurodyta tvarka, remiantis vidutiniais remonto darbų įkainiais be PVM ir internetinės dalių parduotuvės www.smartline.lt pateikiamomis dalių kainomis be PVM, jų kainą sumažinus nusidėvėjimo verte – 3,69 proc. Nustatyta išmoka, draudiko teigimu, atitinka būtinąsias turto remonto išlaidas.

Draudikas taip pat pakartojo aplinkybes, susijusias su iki įvykio, už kurio metu patirtą žalą apskaičiuota draudimo išmoka, buvusiais ir remontuotais automobilio žibinto, grotelių ir žaliuzių apgadinimais. Anot draudiko, minėtos dalys buvo suremontuotos, pažeidžiant gamintojo remonto technologiją (tikėtina, kad po eismo įvykio JAV), todėl draudiko parengtoje sąmatoje joms buvo nustatytas ne keitimas, o remontas, žibintui pritaikytas išskaitymas už būklės pagerinimą, nes draudiko apskaičiuojamas žalos dydis yra siejamas su turto vertės, buvusios iki eismo įvykio, atkūrimu. Atitinkamai buvo apskaičiuota, jog mokėtina draudimo išmoka sudaro 7 749,32 Eur. Draudikas taip pat paaiškino, kad UAB „KRASTA AUTO" remonto sąmata buvo sudaryta pagal automobilio gamintojo nurodytas technologijas, tačiau minėta bendrovė nenustato dalių būklės pagerinimo, tai daro draudikas. Pagrindo keisti priimtą sprendimą draudikas nurodė nenustatęs.

K o n s t a t u o j a m a:

Vadovaujantis Lietuvos banko valdybos 2012 m. sausio 26 d. nutarimu Nr. 03-23 patvirtintų Vartotojų ir finansų rinkos dalyvių ginčų neteisminio sprendimo procedūros Lietuvos banke taisyklių (toliau – Ginčų taisyklės) 44 punktu, vartojimo ginčai Lietuvos banke nagrinėjami laikantis rungimosi, ginčų nagrinėjimo operatyvumo, koncentracijos, ekonomiškumo ir bendradarbiavimo principų. Vartotojas ir finansų rinkos dalyvis privalo įrodyti tas aplinkybes, kuriomis remiasi kaip savo reikalavimų arba atsikirtimų pagrindu, išskyrus atvejus, kai remiamasi aplinkybėmis, kurių nereikia įrodinėti. Nagrinėdamas ginčą Lietuvos bankas atlieka ginčo šalių pateiktų įrodymų vertinimą ir jo pagrindu priima sprendimą.

Įvertinus ginčo šalių pateiktus dokumentus ir paaiškinimus, darytina išvada, kad šalių nesutarimas kilo dėl draudimo išmokos, mokėtinos už eismo įvykio metu pareiškėjo automobiliui padarytą žalą, dydžio. Draudikas apskaičiavo 7 749,32 Eur išmoką, tačiau pareiškėjas mano, kad ji turėtų būti didesnė, apskaičiuota pagal UAB „KRASTA AUTO" parengtą sąmatą.

Siekiant išspręsti tarp šalių kilusį ginčą, būtina įvertinti ginčo šalių pateiktus duomenis, kuriais grindžiamas žalos pareiškėjo automobiliui dydis, ir nustatyti, ar draudiko apskaičiuota draudimo išmoka, atsižvelgiant į privalomąjį draudimą reglamentuojančių teisės aktų nuostatas, yra pakankama pareiškėjo žalai atlyginti.

Transporto priemonių valdytojų civilinės atsakomybės privalomasis draudimas reguliuojamas TPVCAPDĮ ir jo įgyvendinamųjų teisės aktų (Eismo įvykio metu padarytos žalos administravimo ir draudimo išmokos mokėjimo taisyklių[1] (toliau – Taisyklės) ir kt.) nuostatomis.

TPVCAPDĮ 2 straipsnio 3 dalyje įtvirtinta, kad draudžiamasis eismo įvykis – eismo įvykis, kuriam įvykus pagal šį įstatymą turi būti išmokama draudimo išmoka. Pastaroji TPVCAPDĮ 2 straipsnio 2 dalyje apibrėžiama kaip draudiko ar Lietuvos Respublikos transporto priemonių

[1] Patvirtintų Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2024 m. birželio 23 d. nutarimu Nr. 795 „Dėl Eismo įvykio metu padarytos žalos administravimo ir draudimo išmokos mokėjimo taisyklių ir indeksuotų draudimo sumų dydžių patvirtinimo".

draudikų biuro (toliau – Biuras) ar kito subjekto mokama nukentėjusiam trečiajam asmeniui pinigų suma arba kita teisės aktuose nustatyta ir sutarta žalos nukentėjusiam trečiajam asmeniui atlyginimo forma, skirta draudžiamojo įvykio žalai nukentėjusiam trečiajam asmeniui, jo turtui ir (ar) neturtinei draudžiamojo įvykio žalai atlyginti.

Pagal TPVCAPDĮ 2 straipsnio 5 dalį, eismo įvykio žala laikoma per eismo įvykį padaryta žala nukentėjusio trečiojo asmens turtui, nukentėjusiam trečiajam asmeniui ir (ar) neturtinė žala arba žala, kuri atsirado vėliau kaip eismo įvykio padarinys.

Atsižvelgiant į kilusio ginčo aplinkybes, pažymėtina, kad žalos, padarytos eismo įvykio metu ar atsiradusios vėliau kaip eismo įvykio padarinys, administravimą ir draudimo išmokos mokėjimą reglamentuojančių Taisyklių 4 punkte įtvirtinta, jog žala nustatoma vadovaujantis Lietuvos Respublikos civiliniu kodeksu, TPVCAPDĮ, Taisyklėmis ir kitų teisės aktų nuostatomis, reglamentuojančiomis padarytos žalos dydžio nustatymą, atsakingo draudiko – draudimo įmonės, apdraudusios atsakingo už padarytą žalą asmens civilinę atsakomybę, ar Biuro įgaliotų asmenų (paskirtų ekspertų) ataskaitas ar išvadas dėl žalos, kitų Taisyklėse nurodytų asmenų pateiktus dokumentus.

TPVCAPDĮ 15 straipsnio 3 dalyje įtvirtinta žalos turtui dydžio nustatymo taisyklė: turtui padarytos žalos dydį nustato atsakingas draudikas arba, TPVCAPDĮ 17 straipsnyje nurodytais atvejais – Biuras, vadovaudamasis įgaliotų asmenų ir (ar) turto vertinimo ataskaitomis, dokumentais, kuriais įrodomos padarytos žalos aplinkybės, faktas ir dydis, nuotraukomis, vaizdo įrašais. Šią nuostatą atkartoja ir Taisyklių 13 punktas, kuriame, be kita ko, detalizuota, kad galima vadovautis ir remonto paslaugų teikėjo pateiktais turto remonto išlaidų skaičiavimais, remonto sąmatomis ar kitais remonto išlaidų pagrindimo dokumentais, taip pat atsižvelgdamas į nukentėjusio trečiojo asmens pateiktus žalos dydį pagrindžiančius dokumentus.

Pagal Taisyklių 15 punktą, žalos dėl turto sugadinimo, kai jį remontuoti ekonomiškai tikslinga, atlyginimo dydis nustatomas pagal turėtas remonto išlaidas, būtinas turto vertei iki eismo įvykio atkurti. Jeigu nukentėjęs trečiasis asmuo turto neremontuoja, atlyginamos apskaičiuotos būtinosios remonto išlaidos (be PVM) sugadinto turto rinkos vertei iki eismo įvykio atkurti, kurias sudaro remonto darbų vertė, dažymo darbų vertė, keičiamų detalių ir (ar) dalių vertė (sumažinant išlaidas keičiamų detalių ir (ar) dalių nusidėvėjimo verte), dažymo medžiagų vertė, taip pat sugadinto turto transportavimo, saugojimo, techninės ekspertizės ir kitos papildomos išlaidos. Būtinosios remonto išlaidos apskaičiuojamos pagal vidutinius remonto darbų ir keičiamų detalių ir (ar) dalių įkainius, atitinkančius technologijos lygį, vadovaujantis rekomenduojamais laiko normatyvais, nustatytais specializuotose remonto išlaidų apskaičiavimo programose. Sugadinto turto sugadintos detalės ir (ar) dalys gali būti remontuojamos, jeigu atlikus remontą jos atitiks techninius aktyvios ir pasyvios saugos reikalavimus. Jeigu nukentėjęs trečiasis asmuo pasirenka sugadinto turto sugadintas detales ir (ar) dalis, kurios gali būti suremontuotos (atlikus remontą atitiks techninius aktyvios ir pasyvios saugos reikalavimus), pakeisti naujomis, atsakingas draudikas ar Biuras atlygina būtinąsias remonto išlaidas, kuriomis šiuo atveju laikomos remontuotinos detalės ir (ar) dalies remonto išlaidos. Jeigu nukentėjęs trečiasis asmuo sugadintą transporto priemonę remontuoja pas draudiko ar Biuro rekomenduotą remonto paslaugų teikėją arba pasirinktą remonto paslaugų teikėją, kuriam draudikas ar Biuras raštu pritarė, keičiamų sugadintų detalių ir (ar) dalių nusidėvėjimas neskaičiuojamas, jeigu nėra galimybių jų suremontuoti, kad atlikus remontą sugadintos detalės ir (ar) dalys atitiktų techninius aktyvios ir pasyvios saugos reikalavimus, ir nėra galimybių remontui naudoti dėvėtų ar neoriginalių detalių ir (ar) dalių, atitinkančių techninius aktyvios ir pasyvios saugos reikalavimus.

TPVCAPDĮ 19 straipsnio 6 dalyje nustatyta, jog atsakingas draudikas moka per eismo įvykį nukentėjusiam trečiajam asmeniui tik įrodymais pagrįstos per eismo įvykį padarytos žalos dydžio draudimo išmoką, neviršijančią šio įstatymo 11 straipsnyje nustatytų draudimo sumų, ir turi teisę atmesti nepagrįstus reikalavimus dėl žalos, padarytos per eismo įvykį, atlyginimo. Nukentėjusio trečiojo asmens pageidavimu draudikas ar Biuras išmoką perveda tiesiogiai nukentėjusio trečiojo asmens pasirinktai turtą remontuojančiai įmonei. Žala asmeniui jo pasirinkimu gali būti atlyginama mokant periodines išmokas arba visos žalos dydžio vienkartinę išmoką.

Kartu pažymėtina tai, kad draudimo išmokos mokėjimas transporto priemonių valdytojų civilinės atsakomybės privalomojo draudimo atveju yra susijęs su apdraustos transporto priemonės valdytojų civiline atsakomybe, todėl, apskaičiuodamas draudimo išmoką, draudikas turi laikytis Civilinio kodekso 6.251 straipsnyje įtvirtinto visiško nuostolių atlyginimo

principo. Žalos atlyginimu turi būti siekiama grąžinti ją patyrusį asmenį į iki pažeidimo buvusią padėtį. Teisingas žalos atlyginimas reiškia tai, kad sprendžiant ginčą dėl žalos atlyginimo turi būti nustatytas tikrasis žalos dydis, nes, nustačius mažesnį už tikruosius nuostolius žalos dydį, būtų iš dalies neapgintos nukentėjusio asmens teisės, o kai nustatomas žalos dydis viršija tikruosius nuostolius, nukentėjęs asmuo nepagrįstai praturtėja skolininko sąskaita.[2] Viena vertus, tai reiškia, kad draudimo išmokos turi užtekti dėl eismo įvykio atsiradusių automobilio ar kito turto apgadinimų remonto būtinosioms išlaidoms padengti (pritaikius išskaitas dėl nusidėvėjimo ir kt.). Kita vertus, draudimo išmoka negali būti didesnė nei išlaidos, objektyviai reikalingos nukentėjusio asmens turto vertei, buvusiai iki draudžiamojo įvykio, atkurti.

Vertintinų ginčo aplinkybių kontekste taip pat atkreiptinas dėmesys į kasacinio teismo išaiškinimą, kad, kai ginčas yra susijęs su atlygintinos žalos (nuostolių) dydžiu ir nėra susijęs nei su atsisakymu mokėti draudimo išmoką, nei su draudimo išmokos sumažinimo atvejais, nagrinėjant ginčą taikytina bendroji įrodinėjimo naštos taisyklė – šalys turi įrodyti tas aplinkybes, kuriomis grindžia savo reikalavimus bei atsikirtimus, išskyrus atvejus, kai remiamasi aplinkybėmis, kurių nereikia įrodinėti.[3]

Vadovaujantis nurodyta kasacinio teismo praktika, taip pat Ginčų taisyklių 24 punktu, kuriame nustatyta, kad vartojimo ginčai nagrinėjami laikantis rungimosi principo, darytina išvada, kad pareiškėjas turi pateikti duomenis, kurių pagrindu būtų galima teigti, kad jo patirtos žalos dydį (būtinąsias remonto išlaidas) geriau atspindi UAB „KRASTA AUTO" sąmata, o draudikas – priešingai – turi pagrįsti, kad duomenys, kuriais jis vadovavosi, apskaičiuodamas draudimo išmoką, yra objektyvūs, jais remiantis apskaičiuota draudimo išmoka atitinka teisės aktų reikalavimus ir yra pakankama.

Įvertinus ginčo šalių pateiktus paaiškinimus ir dokumentus, kuriais jie grindžiami, nustatyta, kad pareiškėjo reikalavimas išmokėti pagal gamintojo atstovo parengtą sąmatą apskaičiuotą draudimo išmoką iš esmės yra grindžiamas tuo, kad joje nurodyti didesni remonto įkainiai ir didesnės dalių kainos, kartu pridedant abejones dėl UAB „Smartlinė" tiekiamų atsarginių dalių, kurių kainomis remdamasis draudikas parengė savo sąmatą, kokybės. Pareiškėjui abejonių kilo ir dėl draudiko taikytų išskaitymų už tam tikrų dalių pagerinimą bei įrodymų, kuriais remdamasis draudikas sprendė dėl tam tikrų dalių būklės prieš draudžiamąjį įvykį. Jis teigė manąs, kad būtent UAB „KRASTA AUTO" sąmata teisingiausiai atspindi automobilio remonto kainą, todėl ja remiantis ir turėtų būti apskaičiuota draudimo išmoka. Tačiau, Lietuvos banko vertinimu, toks pareiškėjo lūkestis yra nepagrįstas dėl toliau nurodytų priežasčių.

Pirma, nei TPVCAPDĮ, nei Taisyklėse nėra numatytos draudiko pareigos draudimo išmoką apskaičiuoti išimtinai pagal automobilio gamintojo atstovo arba vieno konkretaus remonto paslaugas teikiančio subjekto nurodytas turto remonto kainas. Taigi, UAB „KRASTA AUTO" remonto sąmata nagrinėjamu atveju neturi aukštesnės įrodomosios galios ir yra tik vienas iš žalos dydį padedančių nustatyti įrodymų, kuris vertinamas atsižvelgiant į visų turimų – taigi, tiek draudiko, tiek pareiškėjo pateiktų – įrodymų, susijusių su žalos ir draudimo išmokos dydžio nustatymu, visumą. Nėra pagrindo minėtos sąmatos absoliutinti ir vertinti ją kaip patikimesnę už kitus žalos dydį pagrindžiančius duomenis ar laikyti ją pagrindiniu ir vieninteliu informacijos šaltiniu apie žalos dydį, administruojant privalomojo draudimo žalą pagal TPVCAPDĮ.

Antra, kaip ne kartą minėta, privalomąjį draudimą reglamentuojantys teisės aktai numato draudimo išmokos apskaičiavimą pagal būtinųjų remonto išlaidų, pagrįstų vidutiniais įkainiais, kriterijus. Tai reiškia, kad teisės aktuose nustatytas ne bet kokių remonto išlaidų, o būtinųjų remonto išlaidų atlyginimo principas. Šie kriterijai papildomai grindžiami ir Civiliniame kodekse įtvirtintais sutarčių ir prievolių ekonomiško vykdymo, taip pat teisingo žalos atlyginimo principais. Svarbu paminėti ir tai, kad Lietuvos banko formuojamoje ginčų nagrinėjimo ne teismo tvarka praktikoje ir teismų praktikoje akcentuojama, kad draudimo išmokos apskaičiavimas kiekvienu konkrečiu atveju turėtų būti individualus. Nedraudžiamas net ir būtinųjų remonto išlaidų nustatymas, atsižvelgiant į naudotų originalių ar naujų neoriginalių dalių ir (ar) detalių kainas, jeigu taip atkuriama jų prieš įvykį buvusi vertė ir užtikrinami automobilio saugos reikalavimai. Ekonomiškumas yra svarbus kriterijus, apskaičiuojant draudimo išmoką, o autorizuotų remonto bendrovių siūlomi darbų įkainiai ir dalių (detalių) kainos, kaip visuotinai žinoma, paprastai yra gerokai didesnės už vidutinio, juo labiau – už žemesnio lygio kainas.

Trečia, atkreiptinas dėmesys į tai, kad šiuo atveju būtinosios remonto išlaidos ir draudimo

[2] Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2014 m. sausio 7 d. nutartis civilinėje byloje Nr. 3K-3-44/2015.
[3] Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2018 m. kovo 19 d. nutartis civilinėje byloje Nr. e3K-3-81-1075/2018).

išmoka, ginčo šalims neprieštaraujant, buvo apskaičiuotos pagal naujų originalių dalių kainas. Iš bylos duomenų galima daryti pagrįstą prielaidą, kad būtent šį būtinųjų remonto išlaidų apskaičiavimo būdą pareiškėjas ir laikė sau palankiausiu, tačiau jo netenkino draudiko pasitelktas naujų dalių ir detalių kainų šaltinis – tiekėjas. Iš bylos duomenų matyti, kad naujų dalių kainos draudiko sąmatoje nurodytos atsižvelgiant į UAB „Smartlinė" elektroniniame prekių kataloge www.smartline.lt viešai pateikiamas originalių naujų dalių įsigijimo kainas. Nors pareiškėjas išreiškė abejonių dėl minėtos įmonės teikiamų dalių kokybės, tačiau byloje nėra tokias abejones pagrindžiančių duomenų. Iš viešai prieinamų duomenų matyti, kad UAB „Smartlinė" automobilių dalių prekybos rinkoje sėkmingai veikia ne vienus metus, bendrovė prekiauja naujomis originaliomis bei kitų gamintojų dalimis, abejoti bendrovės teikiamų paslaugų kokybe ir manyti, kad jos tiekiamos dalys yra nekokybiškos ar neoriginalios, šiuo atveju nėra pagrindo. Turimi duomenys patvirtina, kad parinktos kainos tų pačių dalių, kurios nurodytos autorizuoto atstovo parengtoje remonto sąmatoje (sutampa jų kodai). Duomenų, kad tik UAB „KRASTA AUTO" sąmatoje nurodytos dalys yra tinkamos pareiškėjo automobilio vertei atkurti ir saugos savybėms užtikrinti, o UAB „Smartlinė" tiekiamos dalys yra netinkamos, byloje taip pat nėra.

Taip pat pažymėtina, kad, palyginus draudiko pateiktą sąmatą, pagrįstą UAB „Smartlinė" kainomis, ir pareiškėjo pateiktą UAB „KRASTA AUTO" sąmatą, matyti, jog remontui reikalingų dalių įsigijimo realios išlaidos rinkoje gali būti daug mažesnės, nei nurodyta UAB „KRASTA AUTO" sąmatoje. Pavyzdžiui, automobilio elektrinio vairo mechanizmą galima įsigyti už 2 187,93 Eur vietoje 3 383,86 Eur, dešinės pusės žibintą už 1 756,80 Eur vietoje 2 818,86 Eur, priekinio buferio apvalkalą už 688,55 Eur vietoje 1 045,90 Eur ir pan. Dėl to susidaro žymus skirtumas tarp draudiko ir autorizuotos remonto bendrovės parengtų sąmatų. Taigi, analogiškas remontui reikalingas dalis rinkoje galima įsigyti daug pigiau. Lietuvos banko vertinimu, būtinąsias išlaidas nustatant pagal mažesnes, nei taikomos autorizuoto atstovo, tokių pačių dalių įsigijimo rinkos kainas, kai jos yra pagrindžiamos objektyviais duomenimis, nėra pažeidžiamos privalomąjį draudimą reglamentuojančių teisės aktų nuostatos, nes autorizuotų atstovų siūlomos kainos paprastai yra aukštesnio nei vidutinio lygio. Papildomai pažymėtina, kad draudiko sąmatoje nurodytos kainos yra skelbiamos viešai ir be nuolaidos, t. y. jos nėra pateikiamos su išimtinai draudikui pritaikytomis nuolaidomis ar pan., ir nėra didesnės klientui, kuris nuspręstų jas įsigyti be draudiko tarpininkavimo. Taigi, šiuo atveju atsižvelgiant į tai, kad sutartys turi būti vykdomos kuo ekonomiškesniu (Civilinio kodekso 6.200 straipsnio 3 dalis) būdu, ir tai, kad draudikas pagrindė, jog yra reali galimybė analogiškas originalias dalis rinkoje įsigyti pigiau, nei siūlo autorizuotas atstovas, manytina, kad draudiko pritaikytos kainos yra pagrįstos.

Negalima nesutikti ir su draudiko išvadomis, jog tam tikros automobilio dalys buvo apgadintos iki įvykio, dėl kurio metu patirtą žalą atlyginančios draudimo išmokos yra kilęs šis ginčas. Iš draudiko ir UAB „KRASTA AUTO" susirašinėjimo „Audatex" sistemoje matyti, kad apžiūros metu buvo fiksuotos pažeistos ir remontuotos (klijuotos) apatinės žaliuzės ir apatinės grotelės, žibintas sutvirtintas plastikiniu tvirtinimo dirželiu. Kaip minėta pirmiau, TPVCAPDĮ ir Taisyklėse nustatyta tvarka mokama draudimo išmoka yra orientuota į turto ar jo detalių ir (ar) dalių rinkos vertės, buvusios iki eismo įvykio, atkūrimą, o ne į visų išlaidų, reikalingų turto sugadinimams suremontuoti (nesvarbu, ar prieš tai tam tikros dalys jau buvo apgadintos ir (ar) kokia buvo jų būklė, vertė), atlyginimą. Kartu pažymėtina, kad būtent draudikas turi teisės aktų suteiktą teisę ir įgaliojimus atlikti žalos administravimo procedūrą, taip pat turi praktinę patirtį, reikalingą išsamiai tirti įvykių aplinkybes ir nustatyti apgadinimų ryšį su įvykiu (ar apgadinimai yra nauji, ar seni, kurie iš jų galėjo atsirasti per konkretų įvykį ir kt.). Remonto bendrovė savo ruožtu įvertino tai, kad tam tikros dalys yra apgadintos, ir numatė jų remontą (keitimą), kuris reikalingas pagal automobilių gamintojo nustatytą technologiją, tačiau ji nepriima sprendimų dėl draudimo išmokos dydžio, įskaitant draudimo išmokos mažinimo pagrindus. Taigi, jeigu prieš įvykį tam tikros dalys jau buvo sugadintos, jas pakeitus naujomis, jų vertė tampa didesnė, nei buvo prieš įvykį.

Kitoms dalims, kita vertus, buvo pritaikytas 3,69 proc. nusidėvėjimas, apskaičiuotas pagal Lietuvos vertintojų rūmų detalių nuvertinimo skaičiuoklę, atsižvelgiant į transporto priemonės amžių, ridą, lyginamųjų objektų ridos vidurkio ir ridos skirtumą, nustačius 7,96 proc. koeficientą nuvertinimui dėl transporto priemonės amžiaus ir jį sumažinus 4,27 proc. dėl ridos. Netaikyti nusidėvėjimo naujoms dalims nėra pagrindo, nes nusidėvėjimo įvertinimas numatytas Taisyklių 15 punkte. Objektyvių duomenų, kurie suteiktų pagrindo taikyti mažesnį nusidėvėjimo koeficientą ar jo netaikyti, iš viso byloje nėra.

Nagrinėjamu atveju nustatyta, kad automobilis turėjo pažeistų ir anksčiau remontuotų

dalių, todėl konstatuotina, kad draudikas pagrįstai atsižvelgė į šias aplinkybes ir turėjo teisę atlikti atitinkamas papildomas korekcijas remonto sąmatoje. Apie dalis, kurios draudiko buvo laikomos jau anksčiau pažeistomis (ir remontuotomis), draudikas informavo pareiškėją 2025 m. vasario 18 d. el. laiške, tačiau šias aplinkybes, kurias patvirtina pateiktos nuotraukos, paneigiančių objektyvių duomenų nebuvo pateikta.

Sprendžiant šalių ginčą pasisakytina ir dėl būtinųjų išlaidų dalies, susijusios su valandinių dažymo ir remonto (mechaninių) darbų įkainiais. UAB „KRASTA AUTO" sąmatoje yra nurodytas 45 Eur valandinis įkainis tiek remonto, tiek dažymo darbams. Draudikas savo ruožtu taikė 25 Eur remonto ir 26 Eur dažymo darbų vidutinį valandinį įkainį (visi įkainiai nurodomi be PVM) pagal rinkoje veikiančių servisų darbų kainas.

Lietuvos banko vertinimu, būtinųjų remonto išlaidų dalies, apimančios remonto ir dažymo darbus, apskaičiavimas ne pagal gamintojo autorizuoto atstovo nustatytus įkainius, bet pagal kitų remonto įmonių vidutinius įkainius, pareiškėjo teisėtų lūkesčių, kylančių iš TPVCAPDĮ ir Taisyklių, nepažeidė. Draudiko pateikti duomenys (remonto sąmatų kopijos) patvirtina, kad minėti įkainiai yra realiai taikomi automobilių remonto rinkoje, todėl jų netaikyti nėra pagrindo. Atitinkamai nėra pagrindo teigti, kad minėtų įkainių pagrindu apskaičiuotos draudimo išmokos (įskaitant PVM, kuris būtų išmokėtas kartu su draudimo išmoka arba kaip papildoma išmoka, jeigu automobilis būtų suremontuotas ir už remontą sumokėta (reikėtų mokėti) PVM) nepakaktų per įvykį atsiradusių automobilio apgadinimų būtinosioms remonto išlaidoms atlyginti. Be to, pažymėtina, kad draudikas neatsisako perskaičiuoti draudimo išmokos, jeigu pareiškėjas atliktų faktinį automobilio remontą pasirinktoje remonto bendrovėje prieš tai suderinęs remonto sąmatą su draudiku, pavyzdžiui, remonto bendrovei taikant didesnį įkainį.

Remiantis nustatytų aplinkybių visuma, nėra pagrindo teigti, kad draudiko apskaičiuotos automobilio remonto išlaidos (atitinkamai ir draudimo išmoka) neatitinka TPVCAPDĮ ir Taisyklėse nustatytų konkrečių žalos ir draudimo išmokos apskaičiavimo taisyklių, o draudiko apskaičiuotos draudimo išmokos nepakanka pareiškėjo žalai atlyginti.[4] Atvirkščiai, konstatuotina, kad draudiko pritaikytas automobilio remonto išlaidų apskaičiavimo metodas geriau atitinka teismų praktikoje įtvirtintą teisingo žalos atlyginimo principą ir Civiliniame kodekse įtvirtintus reikalavimus sutartis bei prievoles vykdyti kuo ekonomiškesniu būtu. Dėl pirmiau nurodytų priežasčių, pareiškėjo reikalavimas laikytinas nepagrįstu ir atmestinas.

Remdamasis tuo, kas išdėstyta, ir vadovaudamasis Lietuvos Respublikos vartotojų teisių apsaugos įstatymo 27 straipsnio 1 dalies 3 punktu, Lietuvos banko valdybos 2012 m. sausio 26 d. nutarimo Nr. 03-23 „Dėl Vartotojų ir finansų rinkos dalyvių ginčų neteisminio sprendimo procedūros Lietuvos banke taisyklių patvirtinimo" 2 punktu ir šiuo nutarimu patvirtintų Vartotojų ir finansų rinkos dalyvių ginčų neteisminio sprendimo procedūros Lietuvos banke taisyklių 59.3 papunkčiu, n u s p r e n d ž i u:

Atmesti pareiškėjo X. X. reikalavimą.

Lietuvos banko sprendimas dėl ginčo esmės yra rekomendacinio pobūdžio ir teismui neskundžiamas. Vartotojui ir finansų rinkos dalyviui išlieka teisė dėl tapataus ginčo dalyko kreiptis į teismą įstatymų nustatyta tvarka. Kreipimasis į teismą po Lietuvos banko sprendimo dėl ginčo esmės priėmimo nelaikomas šio sprendimo apskundimu. Ginčo šalys turi pareigą pranešti Lietuvos bankui, jeigu viena iš ginčo šalių pareiškia ieškinį bendrosios kompetencijos teismui prašydama nagrinėti tapatų ginčą iš esmės.

Direktorius Arūnas Raišutis

[4] Pažymėtina, kad draudimo išmoka pareiškėjui dar nėra išmokėta, nes draudikui nėra pateikti mokėjimui atlikti reikalingi pareiškėjo banko sąskaitos duomenys.